

Preek Bij Esther 4; tekst vers 14
9 oktober 1994 Zwaagwesteinde

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Ieder mensenleven heeft twee kanten: Een lichte en een donkere kant. Zoals er de dag is en de nacht, zo is het ook in je eigen leven. Je hebt een lichte zijde en een donkere zijde.

De lichte kant van je leven dat kan zijn: Je talenten, de eigenschappen, waar je trots op bent, en die je graag laat zien. De lichte kant van je persoonlijkheid is bijvoorbeeld ook, personen of zaken waar je trots op bent: Een leuk gezin, een mooie baan. Bij de lichte kant van je leven hoort ook de liefde en de vreugde.

Maar ieder mensenleven heeft ook een donkere zijde. Ieder draagt zo zijn of haar geheimen met zich mee. Je hebt misschien onhebbelijkheden in je karakter, of verborgen fantasieën. De donkere zijde van je leven dat zijn die dingen waarvan je achteraf veel spijt hebt, en liever niet over praat. De donkere zijde, dat zijn die dingen, die het licht niet verdragen, zou je kunnen zeggen.

En over het algemeen zijn we er erg goed in, om die lichte zijde zoveel mogelijk te tonen, en die donkere zijde zoveel mogelijk verborgen te houden. Maar levenskunst is, dat je in je leven ook de donkere zijde onder ogen durft te zien.

De geschiedenis van Esther heeft ook die twee kanten: Licht en donker. Aan de ene kant is het een bijzonder ruig en gewelddadig verhaal, over een tiranieke koning, over de vernietiging van de joden, over samenzweringen en misdaden.

Dat is de donkere kant van het verhaal. Maar er is ook de lichte kant, de lichtvoetige kant, zou ik bijna zeggen, en dat is bijvoorbeeld de liefde van Mordechai voor Esther. Esther was haar ouders kwijtgeraakt, en haar oom Mordechai ontfermde zich over haar. En ook het romantische verhaal van een koning, die in zijn rijk het mooiste en liefste meisje tot zijn vrouw neemt. En er is veel feest in dit verhaal.

De dubbelheid van licht en donker doordrenkt ook dit hoofdstuk vier van Esther. Het bevel van de koning om alle joden te vernietigen is inmiddels naar alle gewesten verstuurd, er is zelfs een aparte wet voor opgesteld, die in de stad Susa op plechtige wijze in gebruik is genomen. Ja zelfs de schatkist zou er flink door gevuld worden, zo stond in de wet.

En de eerste persoon die we nu tegenkomen is Mordechai. Als hij verneemt wat de afschuwelijke inhoud is van deze wet van Ahasveros, dan is hij zo onsteld, en dan scheurt hij zijn kleren, en hult zich, naar de traditie van zijn volk in zak en as. En luidt jammerend en huilend trekt hij zo door de straten van de stad. Als een levend protest. Terwijl de stadbevolking zich vergaapt aan het sprookjeshuwelijk van Esther en Ahasveros, laat Mordechai met heel zijn lijf en ziel zien, welke afschuwelijke werkelijkheid zijn volk te wachten staat.

En hier zien we al iets van die donkere kant, die aan het licht gebracht wordt. De dreigende holocaust wordt door Mordechai aan het licht gebracht, juist datgene wat het licht niet kan verdragen brengt hij in het daglicht. Zodat ieder kan zien, wat de harde werkelijkheid is.

En Mordechai is vastberaden: Als Esther hoort hoe Mordechai erbij loopt stuurt ze hem gewone nette kleren om aan te trekken, maar hij weigert ze. Vastberaden gaat hij zijn weg. Met slechts één doel: Naar het paleis. En als het mogelijk is, zien door te dringen naar zijn lieve Esther, die natuurlijk ook in levensgevaar is, door het afschuwelijke bevel van de koning. Maar bij het paleis komt hij niet verder dan tot vóór de poort. Want, zo staat er: Niemand mocht in rouwgewaad de poort des konings binnengaan.

En hier worden wij getuige van de lichte en donkere kant van de koning Ahasveros. Als we het hebben over het thema: Onder ogen zien. Ahasveros wil niets onder ogen krijgen, wat hem kan ontstemmen of verwarren. Hij leeft in zijn paleis in een droomwereld van macht en romantiek. Ahasveros weigert onder ogen te zien, dat er rouw en verdriet is, en hij wil al helemaal niet onder ogen zien, dat hijzelf de aanstichter is van zoveel rouw en verdriet. Daar sluit hij zijn ogen voor. Niemand in rouwgewaad mag de poort des konings binnengaan.

Macht en onmacht is ook een dubbelheid in deze koning. Naar buiten toe straalt hij macht uit en daadkracht. Maar privé zien we een koning die onmachtig is. Hij was zelfs niet bij macht om de trouw van zijn eerste vrouw, koningin Wasti, te behouden. Zijn onmacht blijkt ook, uit het feit, dat eigenlijk Haman degene is, die de macht heeft. De raadgevers van de koning zijn machtiger dan hijzelf.

Naar buiten toe probeert Ahasveros een houding aan te nemen van zelfvertrouwen, een goede koning voor zijn onderdanen. Maar aan alles kunnen we zien, dat zijn hart geregeerd wordt door angst. Angst om alles kwijt te raken, angst om de macht te verliezen, angst voor de dood. En Ahasveros probeert die donkere zijde van zijn leven zoveel mogelijk binnen de paleismuren te houden.

Eigenlijk heeft Esther ook een lichte en een donkere kant. Aan de ene kant is ze behoedzaam in haar gedrag, omdat ze zelf ook gevaar kan lopen. Ze wil Ahasveros niet tegen zich in het harnas jagen. Ze weet heel goed dat de machten waartegen zij zich gaat verzetten niet zo gemakkelijk zullen ontuimelen en vallen. Ze is behoedzaam. Maar aan de andere kant is zij ook zeer doortastend.

Die doortastendheid gaat heel ver. Als Mordechai haar op de hoogte heeft gebracht van de afschuwelijke plannen van de koning, dan komt zij meteen in actie. En ze roept haar volk op, om massaal te gaan vasten, drie dagen en drie nachten. Ze gaat zelfs zo ver, dat ze ook haar eigen dienarensen op het paleis laat meedoen met het vasten, drie dagen en drie nachten. Zeer doortastend en moedig is deze jonge joodse vrouw.

En hier, als het gaat over het vasten, ontdekken we nog een donkere en een lichte zijde in het Estherverhaal. Herinner je maar eens hoeveel er wordt gegeten en gedronken in dit verhaal. Het begint met een feestmaal van de koning en later het feestmaal voor Esther. Aan het hof wordt vrolijk gegeten en gedronken.

Maar in de vastenactie van Esther en het joodse volk wordt de tegenstelling zichtbaar: De donkere zijde. Uitbundigheid staat hier tegenover soberheid. Overvloed tegenover de afwijzing van voedsel. Licht en donker, worden beide zichtbaar gemaakt.

Het is alsof het ook Esther een beetje lukt om de donkere zijde van haar leven te laten zien. Zoals Mordechai de donkere zijde van de werkelijkheid laat zien in zijn rouwkleiding, zo laat Esther de donkere zijde van de harde werkelijkheid zien door deze oproep om te gaan vasten. Het was een actie die niet zonder gevaar was. Het zou haar en velen met haar het leven kunnen kosten.

Maar ze trotseert de angst van haar hart en ze trotseert de macht van de koning en besluit om naar de koning toe te gaan. 'Kom ik om, dan kom ik om.' Ze zet haar leven in voor haar volk, ze is bereid tot het uiterste te gaan om haar volk te redden. Het is om deze reden dat Esther door velen een messiaanse vrouw wordt genoemd. Het is om deze moed en doortastendheid dat Esther hoog in aanzien is onder de joden. Ook haar lukt het, om de donkere zijde van de werkelijkheid onder ogen te zien, en er de consequenties dan maar van te dragen. 'Kom ik om, dan kom ik om!'

De moed van Esther werkt aanstekelijk. Je wordt erdoor geraakt, je kunt er niet omheen. Deze doortastendheid verdient steun. De weg die Esther inslaat betekent voor het joodse volk, dat zij niet hoeven tenondergaan in de angst, maar dat ze moed mogen vatten. Er wordt aan hen gedacht, er wordt voor hen gevochten. We moeten vertrouwen hebben, dat dit de goede weg is.

Ja dat is, wat er gebeurt, als je de harde werkelijkheid, in zijn geheel, licht en donker, onder ogen ziet. Dan opent zich op een gegeven moment een begaanbare weg. Dan zijn er mensen die voorgaan op die weg, en die moed geven aan anderen. Dan wordt het vertrouwen hersteld. Vertrouwen in de positieve krachten van het leven. Het vertrouwen wordt hersteld, dat God zijn volk niet aan haar lot overlaat, er is vertrouwen in het heden, en hoop voor de toekomst.

In de woorden van Mordechai zien we, dat ook hij weer vertrouwen krijgt in de toekomst. In vers 14 lezen we dat hij tegen Esther zegt: 'Als gij in deze tijd blijft zwijgen (m.a.w. als het je niet lukt om door te dringen tot de koning) dan zal er voor de joden van andere zijde redding en uitkomst opdagen, maar jij en je familie zullen het niet overleven.'

Uit deze woorden spreekt tegelijk zorg en vertrouwen. Mordechai wil natuurlijk, dat Esther zal doordringen tot het geweten van de koning. En er is natuurlijk de zorg dat dat niet lukt, en dat ze het er niet levend vanaf zal brengen. Maar er klinkt ook vertrouwen door in deze woorden van Mordechai. Hij zegt: Hoe het ook gaat, van de andere zijde zal er altijd redding komen voor het volk.

En van dit vers wordt gezegd, dat het de enige plek is, waar tussen de regels door God wordt genoemd in het boek Esther. 'Dan zal er voor de joden wel van andere zijde redding dagen.' M.a.w. het lot van ons volk hangt niet af van deze aardse koning, maar de Heer zal uitkomst geven. Hij laat niet varen de werken van zijn handen. Dat is het gelovige vertrouwen dat hier klinkt.

Ieder leven heeft een donkere zijde en een lichte zijde. En die lichte zijde dat is het gemakkelijkst.

Waar het op aan komt is, dat wijzelf niet alsmaar onze ogen sluiten voor de donkere zijde van ons leven. Ook de geheimen en de taboe's die wij in ons meedragen moeten we op een of andere wijze onder ogen zien. Niet, dat we ze allemaal openbaar moeten maken of zo. Hoe, er moet in jezelf iets veranderen, zodat je zegt: Ik weet dat ook die donkere zijde er is in mijn leven. Die zal er ook altijd blijven. Maar ik mag die niet wegstoppen. Het is een

deel van je leven, een deel van de werkelijkheid. En daarvan moet je je altijd bewust zijn.

We moeten ons bewust zijn van de schaduwkant van ons leven, opdat we niet door die schaduwkant geregeerd gaan worden. Je angsten moeten niet de drijfveer worden van je leven. Die donkere zijde van je leven is er altijd, en het is levenskunst, dat je er niet door wordt overvallen.

En ik wil ook de lijn doortrekken vanuit het persoonlijke naar de wereld waarin wij leven.

Deze bikkelharde wereld heeft ook een lichte en een donkere zijde. Er is de pracht en praal van de rijkdom en de democratie. Maar er is tegelijk de uitbuiting en de verkachting van de mensenrechten. En het is de gemakkelijkste weg, om je ogen te sluiten voor die donkere kant van de wereld. Het is zeker ook de weg van de minste weerstand om tegen God te zeggen, dat Hij zich daar maar mee moet redden. Nee, wij moeten God niet schuldig houdenen voor wat wij elkaar aandoen. Dat is oneerlijk.

Ook in de bikkelharde wereld waarin wij leven zijn er gelukkig mensen zoals Esther en Mordechai. Mensen met messiaanse moed en vertrouwen. Ik denk aan de mensen van Amnesty International, die steeds opnieuw de gruwelijke feiten aan het licht brengen, en zo de wereld confronteren met haar wandaden. Ik denk aan ontwikkelingswerkers overal in de wereld, die ons confronteren met de armoede in binnen en buitenland.

We hoeven de wereld niet mooier te maken dan ze is. Sterker nog, het is een schande als we de wereld mooier voordoen dan de werkelijkheid.

Als wij messiaanse mensen willen zijn, zullen we de wereld en ons leven onder ogen moeten zien. Opdat we niet overheerst zullen worden door de machten der duisternis, maar zodat we zullen leven in het licht. Je kunt de schaduwkant van je leven nooit van je af zetten, zoals je een rugzak van je rug doet, nee, je zult ook de schaduwkant met je meedragen. Maar laat het je niet beheersen, zodat je eraan te gronde gaat zoals Ahasveros en zoals Haman.

De blijde boodschap van vandaag is dit: Het is gemakkelijk om je ogen te sluiten voor de harde feiten en voor de schaduwkant van het leven, uiteindelijk gaat je leven daaraan kapot. Maar de vreugde van je leven mag zijn, dat je licht en donker onder ogen durft te zien, en vandaaruit zoekt naar een begaanbare weg, voor jezelf en voor anderen.

Als wij messiaanse mensen zijn, dan mogen we er ook op vertrouwen, dat God ons niet aan ons lot overlaat. En vanuit die belofte kan het ons gelukken, om te trotseren wat ons bedreigt. AMEN